

2020-03-12

Europeiska kommissionen
Europaparlamentet
Sveriges regering
Sveriges riksdag
Regionkommittén

Europaforum Norra Sverige vill delge synpunkter på Europeiska kommissionens förslag till inrättande av Fonden för en rättvis omställning.

Europaforum Norra Sverige (EFNS) är ett nätverk för politiker på lokal och regional nivå från Norrbotten, Västerbotten, Jämtland Härjedalen och Västernorrland. EFNS är en mötesplats och kunskapsarena där EU:s politik analyseras och diskuteras i de avseenden den berör norra Sverige. EFNS bevakar Europeiska frågor för att påverka EU:s lagstiftning, EU:s strategier och handlingsprogram samt EU:s budget. Syftet med EFNS är att tillvarata och främja norra Sveriges intressen både på den europeiska arenan och i förhållanden till den nationella nivån i frågor med ett tydligt europeiskt perspektiv.

Norra Sverige välkomnar EU-kommissionens engagemang för regional omställning

Europaforum Norra Sverige välkomnar EU-kommissionens kraftsamling inom ramen för den europeiska gröna given för att hantera globala klimatutmaningar genom internationella åtaganden och ökade investeringar för en grön omställning av Europa. EU:s klimatlag med mål att nå klimatneutralitet senast år 2050 kräver kraftiga ambitionshöjningar inom samtliga politikområden och runtom i EU:s alla regioner för att utifrån olika förutsättningar bidra till att ställa om, minska koldioxidutsläppen, främja hållbar utveckling, samt skapa fler jobb och tillväxt.

De glesbefolkade områdena i norra Sverige har territoriella förutsättningar som gör regionerna särskilt sårbara med långa avstånd, gles och åldrande befolkning, hårt arktiskt klimat, liten kritisk massa, samt små, och ofta råvarubaserade, konjunktur känsliga ekonomier. Samtidigt konstaterar OECD¹ att norra Sverige bidrar starkt till Sveriges och Europas tillväxt och har goda möjligheter att frigöra ytterligare potential för hållbar utveckling om det skapas bättre förutsättningar för innovation, transport- och digital infrastruktur, ökat samarbete över gränserna och mer regionalt anpassade strategier och anpassat stöd för exempelvis kompetensförsörjning. Norra Sverige har, med rätt förutsättningar, möjlighet att spela en nyckelroll i EU:s gröna omställning.

Norra Sverige värnar om en stark sammanhållningspolitik

EU:s sammanhållningspolitik har över tid skapat enorma mervärden² i norra Sverige och är det mest kärnfulla investeringsverktyg som EU och regionerna har tillgå idag för att förändra strukturer. Samtidigt kan fonden för en rättvis omställning, med rätt territoriell ansats och platsen som utgångspunkt samt med mer nationella resurser, komplettera det pågående omställningsarbetet inom befintliga stödstrukturer på ett gynnsamt sätt. Det är också naturligt att fonden inrättas inom ramen för sammanhållningspolitiken, särskilt då målen för sammanhållningspolitiken i stor utsträckning överensstämmer med ambitionerna i den gröna given.

En omställning till nettonollutsläpp 2050 kommer att kräva att hela samhället ställer om. Det innebär att behovet av ambitiösa satsningar på till exempel en modern infrastruktur, nyskapande innovationer, tillämpad forskning och en god tillgång till testmiljöer är och fortsatt kommer att vara stort. Det är därför viktigt att fonden kompletterar andra insatser som genomförs via strukturfonderna. Norra Sverige befarar dock att effekterna av strukturfonderna kan komma att reduceras av undanträngningseffekter där den permanenta överföringsmekanismen dränerar Europeiska regionalfonden (ERUF) och Europeiska socialfonden+ (ESF+).

¹ [OECD-studien](#)

² [Mervärdesrapporten](#)

Fonden kräver dessutom 60 procent medfinansiering utöver de medel som förs över permanent från sammanhållningspolitiken, vilket kan försvåra möjligheterna för lokal och regional nivå att bedriva regionalt utvecklingsarbete under kommande programperiod.

- ◇ Fonden för rättvis omställning kan vara ett betydelsefullt och kompletterande verktyg till EU:s sammanhållningspolitik. Inrättandet av en ny fond får inte ske på bekostnad av ordinarie insatser inom EU:s sammanhållningspolitik utan kräver nationell medfinansiering helt utanför budgeten för ERUF och ESF+. En ambitiös politik kräver en ambitiös budget.
- ◇ Sammanhållningspolitikens operativa program får inte försenas på grund av inrättandet av en Fond för rättvis omställning.

Norra Sverige understryker vikten av regionalt inflytande för effektivt genomförande

Fondens målsättning att hantera de regionala konsekvenserna av den gröna omställningen möjliggörs av ett starkt regionalt inflytande över fondens implementering. Regionalt finns stor kännedom om näringslivets förutsättningar, samt erfarenhet av strategisk innovationsledning och regional utveckling.

Befintliga strategier för smart specialisering (S3) är en lämplig utgångspunkt för utformning och implementering av fonden. De ger både en analytisk bas och är en strategisk samordning av lokala, regionala, nationella och europeiska insatser för regional utveckling och karakteriseras både av strategier för diversifiering av de regionala ekonomierna och hållbar omställning.

För omställningen och regionernas fortsatta utveckling krävs investeringar både i teknikutveckling och kompetensförsörjning som gör befintlig industri mer hållbar samt omställning av det lokala näringslivet. Den kostsamma teknikutvecklingen får inte tränga ut investeringar i diversifiering av det lokala näringslivet och omställning av små och medelstora företag (SMF). Industrin i norra Sverige omges av innovativa ekosystem av forskningsaktörer och SMF som har stor potential till ökad export av teknik och tjänster till en global marknad. Regionernas aktörer har erfarenhet av att leda och driva innovativa kluster med lokala aktörer och globala nätverk inom bl.a. digitalisering och industriell automation.

- ◇ Regional kunskap och regionala strategier ska ligga till grund för fondens implementering för att tillsäkra effektivt genomförande av fonden med ett platsbaserat tillvägagångssätt i nära samverkan med regionalt utvecklingsansvariga.
- ◇ Framtagandet av regionala omställningsplaner måste genomsyras av flernivåstyre, transparens och samhandling. Politiska företrädare från lokal och regional nivå ska ha ett reellt inflytande vad gäller prioriteringar och utformning av regionala omställningsplaner.
- ◇ Fonden bör lägga särskild vikt vid diversifiering av det lokala näringslivet och innovationskraften som finns inom SMF och de entreprenöriella ekosystemen.

Antaget av Europaforum norra Sverige 12 mars, 2020

Glenn Nordlund (S) Ordf. EFNS Region
Västernorrland
Jonny Lundin (C) Region Västernorrland
Jan Sahlén (S) Kommunförbundet Västernorrland
Elise Ryder Wikén (M) Region Jämtland
Härjedalen
Thomas Andersson (C) Region Jämtland
Härjedalen
Robert Uitto (S) Region Jämtland Härjedalen

Rickard Carstedt (S) Region Västerbotten
Åsa Ågren Wikström (M) Vice ordf. EFNS Region
Västerbotten
Ann Åström (S) Region Västerbotten
Nils-Olov Lindfors (C) Region Norrbotten
Britta Flinkfeldt (S) Norrbottens Kommuner
Anders Josefsson (M) Norrbottens Kommuner

